

VÁRATLAN ANGYALOK

Kászoni József

*„A testvéri szeretet legyen maradandó.
A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek,
mert ez által egyesek – tudtukon kívül –
angyalokat vendégeltek meg.”*

(Zsid 13, 1-2)

A keresztény hagyományban sehol nem jutnak olyan jelentős szerephez az angyalok, mint a karácsonyi történetben.

Gondoljunk csak arra a jelenetre, amikor Gábriel arkangyal bejelenti a Jézus anyjának, Máriának a jó hírt:

„Ne félj Mária mert kegyelmet találtál az Istennél! Íme fogansz méhedben és fiút szülsz, akit Jézusnak nevezze el...ő pedig uralkodik Jákob házán örökké és uralkodásának nem lesz vége.” (Lk 1, 30-33).

De nem ő az egyedüli, aki jó hírt jövendől. Az Úr angyala is hasonlóképpen cselekszik, amikor így szól:

„Ne féljetek, mert íme hirdetek nektek nagy örömet, mely az egész nép öröme lesz.” (Lk 2, 10)

Vagy gondoljunk azokra a karácsonyi énekekre, kórusművekre sokaságára, amelyeknek főszereplői az angyalok.

Karácsony megünneplése az angyalok figyelmen kívül hagyásával lehetetlen. És attól is független ezek léte vagy nem léte, hogy egyáltalán hisz-e a mai ember ezek létezésében vagy csak babonának tartja létezésüket – Channing még hitt bennük a maga idejében. Ami a babonát illeti, nemrég olvastam annak egy meghatározását, ami a következőképpen szól: „...hit valami olyasmiben, aminek nincs értelme és célja.” Enyhén zavaró lehet egy ilyen meghatározás – már csak azért is – mert szerepel benne a hit szó. De megvizsgálhatjuk a továbbiakban azt is, hogy mit mond erről a Magyar Értelmező Kéziszótár: „Bizonyos eszközöknek, cselekményeknek és körülményeknek titokzatos (értsd természetfeletti) hatást tulajdonító és bizonyos jelenségeket természetfeletti erők megnyilvánulásával magyarázó tévhit.” Nos ennek a meghatározásnak alapján minden vallás besorolható a tévhit világába, ami az ateista megközelítési szempontot igazolná. Amióta a főállású ateizmus nem annyira jövedelmező, mint mondjuk pár évvel ezelőtt, kevesebb ateista akad manapság közöttünk, aminek eredményeképpen na-

gyon sok embernek van hite valamiben. A magam részéről a babona jelentését a következőképpen határoznám meg: bizalom olyan dolgokban, jelenségekben vagy személyekben, amelyek nem igazak, akik nem léteznek. Ennek az alapján úgy tűnik – könnyű tudni azt, hogy mi igaz és mi nem. De nagyon sok esetben nem annyira egyértelmű a dolog, mert sok esetben nem egyszerű megállapítani mondjuk a látszatot a valóságtól.

Bizonyára mindannyian átéltünk már olyan helyzeteket, amikor alig lehetett megkülönböztetni az igazat, a valót az ellentétjétől. A 80-as évek vége Romániában valahol a valóság és a borzalom, a normális és a horrorisztikus, a látszat és valóság, a lehető és a lehetetlen között váltakozott. Csak hinni lehetett abban és remélni azt, hogy egyszer ennek a kaotikus állapotnak vége lesz. Azt már kevesen gondolták, hogy ennek 1989 karácsonyának időszakában kell megtörténnie.

A sokszor már-már apokaliptikus hangulat, az emberek valóságérzékét is megváltoztatta. Nem volt véletlen az sem, hogy olyan emberek, akik különben teljesen normálisan gondolkodtak, végső elkeseredésükben, kilátástalanságukban jövendőmondókhoz, jósokhoz fordultak. Egy velünk rokoni kötelékben élő családfő is így tett, aki felesége ellenkezését semmibe véve, egy kilátástalan és pesszimista időszakában felkeresett egy idős javasasszonyt. A nő Kolozsvár egyik szegény negyedében, szűkös anyagiak között tengődött, és kevés ellenszolgálatáért jövendőt a hozzá fordulóknak. Ebben az esetben a jövendő a következőképpen hangzott: önmek és családjá egy-két tagjának sikerülni fog azon terve, hogy az országból még az idén elmeneküljenek. És egészen furcsa módon a jövendőlést követően pár hónapra minden valóság lett ezzel kapcsolatban.

A második világháború borzalmait Hollandiában átélt ismerősünk, akivel a 90-es években találkoztam az Egyesült Államokban és aki bölcsődében dolgozott, mesélte el a következőket: a hitleri Németország hollandiai megszállását követően, pokollá változott az ott élő zsidóság helyzete. Nem kegyelmeztek abban az időben ott időseknek, férfiaknak, nőknek, betegeknek vagy egészségeseknek. Voltak olyan családok, akiknek gyermekeit többgyermekes keresztény családok vették magukhoz és „dugták el őket”

saját gyermekeik közé, így mentve meg azok életét. Nem véletlenül fejezte be visszaemlékezését, évtizedek múltán is a következő szavakkal: hála minden ilyen földi őrangyal cselekedetéért.

A következő történet velem fordult elő a 90-es évek legelején. Új, választott hazánkba, Magyarországra, történő áttelepülésünk előtt pár hónappal. Egy alkalommal Bukarestből hazafelé, Székelyföldre tartva, ahol hivatalos ügyeinket intéztük, de még a Kárpátok túl oldalán, megálltunk egy rövid pihenőre egy szendvics, egy üdítő elfogyasztására. Miután a cseket kifizettem Irina nevű pincérnőnknek – közel két évtized távlatából is jól emlékszem nevére – autónk felé indultunk, hogy folytassuk utunkat hazafelé. A motor beindítása előtt arra lettem figyelmes, hogy valaki a visszapillantó tükörben felénk szalad, integet és minden mozdulatával, fel akarja hívni magára a figyelmet. Pillanatok alatt megértettem, hogy utunkban akar feltartóztatni. A kocsiból kiszállva pár pillanattal később Irinat ismertem fel, aki előttünk állva, kezében kis táskámat maga előtt tartva – benne minden iratainkkal és nem kevés benne levő pénzzel – nyújtotta azt felém. Kifulladásra közölte velem, hogy épp az asztalt akarta letakarítani, amikor észrevette a tárcámat és arra gondolt, ha később észreveszem a hiányát, az sok kellemetlenséget okozott volna nekem. A még nála levő tálcát megpillantva először arra gondoltam, ami abban benne volt: iratok tömkelege, jogosítvány, személyi igazolványok, kitelepülési okmányaink családom minden tagja részére... Rémálommal ért fel a gondolat, mi lett volna, ha mindezt elveszítem. Ön egy őrangyal! – mondtam neki, első eszembe ötlő szavakkal, azt sem tudva, hogyan köszönhetem meg a kedvességét. Miután elment arra gondoltam, pénzrel is honorálhattam volna kedvességét, figyelmességét. Visszamentem, hogy ezt megtegyem. A vendéglőben mondták, hogy hivatali ideje mára befejeződött és már hazafelé indult. Kifelé tartott az épületből, amikor utolértem. Amikor pénzt akartam neki adni, tiltakozott és mintegy védekezésül mondta: az én feladatomból az asztalt letakarítani, így hát én fedeztem fel, hogy az véletlenül ott maradt... Hallani sem akart arról, hogy a kis táská visszaadásáért pénzt fogadjon el. Kezet fogtam vele, hegyi beszédbe illő cselekedetét még egyszer megköszöntem, és valami olyat is mondtam neki, hogy ma ő volt a mi ügyeletes őrangyalunk!

Az angyal szó a görög angelosból honosodott meg a nyelvünkben. A Bibliai Lexikon szerint: „Némely vallásos hitvilágban, Isten környeze-

téhez tartozó jóságos szellemi lény.” Ami a későbbiekben kibővül azzal, hogy ők a jó hír vivői, a jó cselekedetek gyakorlói, Isten üzenetének szállítói, amit az emberek tudomására hoznak. Nos én akkor, egy ilyenekkel találkoztam.

Annak a nőnek cselekedete bizonyította azt, hogy milyenek lehetnének a dolgok ahelyett, amilyenek azok valójában. Tisztában vagyok vele, hogy ő is csak egy olyan emberi lény, mint mindannyian mások, de ő mégis több volt, mondhatnám megajándékozott, akiben megvolt a segítség, az együttérzés nagyszerűsége.

A következő történet arról az emberről szól, aki egy áradás elől menekülve padlására szaladt fel, hogy mentse életét. Szomszédja, aki evezős hajón menekült a még nagyobb bajok elől, felajánlotta, hogy magával viszi. A segítséget emberünk a következő szavakkal utasította el: köszönöm, de én hiszek abban, hogy engem az Úr kiment szorult helyzetemből. A későbbiekben egy motorcsónakos is segítséget ajánlott, amikor emberünk már a háztetőn kucorgott. A segítséget ugyanazon szavakkal utasította el. Amikor házának kéményébe kapaszkodott egy helikopter mentette volna meg a biztos haláltól. Ezt is elutasította. Sorsa ezek után megpecsételt: megfulladt. Amikor Szent Péterrel a mennyország kapujában találkozott, akkor szemrehányást tett és csalódottságának adott hangot, mert Isten hagyta őt megfulladni. Jóember, Isten három ízben is próbált rajtad segíteni, három jó szándékú ember személyében, de te sorra elutasítottad őket. Halálotat annak köszönheted, hogy nem hittél az angyalokban, a jó szándékú emberek segítségével, nem fogadtad el segítő kezüket.

Pár évvel ezelőtt, épp a tél beálltakor, feleségem autóvezetés közben, Budapest határán kívül eső területen, az autó meghibásodása miatt nem folytathatta hazafelé tartó útját. A kocsik egyik kereke olyan hamar leereszkedett, mint a decemberi korán beköszöntő sötétedés. Egy nem túl hosszú, de mindenképp annak tűnő reménytelen várakozás után, egy fiatalember állt meg közvetlenül mögöttem autójával. Feleségem első öröme azonnal elszállt, amikor a férfi kiszállt kocsijából. Egy szakállas, gondozatlan külsejű férfi közelített felém. Nem véletlenül olyan gondolatok ötlöttek fel bennem: talán drogfüggő, antiszociális lény, aki saját „fajtáját” szereti képviselni napjaink társadalmában. Akivel nem igazán szerencsés találkozni sötétedés után, lakatlan területen kívül, lerobbant kocsiban egyedül ülő nőnek. A férfi a helyzetet látva, nem sokat kérdezősködött, hanem munkához látott. Számára csupán pár percet jelentett a

használhatatlan kerék cseréje. Amikor pénzt ajánlott fel rémült feleségem „ellenszolgáltatásért” a fiatalember ennyit mondott: „Ha az én anyám jutna egyszer ilyen helyzetbe, szeretném, ha valaki érte is megtenné azt, amit én most önért megtettem.” És tovább állt. És ebben a cselekedetben is meg lehet találni az angyali megnyilvánulást mindenféle előítélet ellenére.

Amikor Elie Wisel Amerikában élő bostoni professzor évekkal ezelőtt átvette a Béke Nobel-díjat, akkor a bizottság elnöke a következőket mondta számára: „Az Ön üzenete Isten békéjét hirdeti, amely a teljes megbékélést és az emberi méltóságot szolgálja. Ugyanakkor hiszem, hogy Ön az emberiség küldöttje.”

A fenti idézet is magába foglalja az angyal, az angyali szó jelentését. Nem azt hiszem, hogy Elie Wisel egy angyal, vagy a történetek többi

szereplői azok lettek volna. De azt igen, hogy mindannyiuk üzenete, cselekedete, angyali üzenet volt.

Mindannyian megtapasztaltuk, hogy mit jelent(het), amikor egy másik emberi lény jósága megérint minket. És azt is, hogy sok esetben mit jelent ennek a hiánya.

Karácsonyhoz közeledve, az ünnepkörben élve, ne feledkezzünk meg arról, hogy ilyen vagy ehhez hasonló üzenet hordozói legyünk. És ne feledkezzünk meg textusunk igazságáról sem, miszerint a testvéri szeretet mindig meglegyen bennünk, no meg a vendégszeretet, mert ez által – tudtunkon kívül – angyalokat vendégelhetünk meg. Én azt kívánom mindannyiatok számára, hogy ilyen vendéglátásban részesüljete a szép karácsonyi ünnepkörben. Ez járuljon hozzá, és ez tegye széppé a mi ünnepszentelésünket. Ámen.

Ady Endre

Karácsony (részlet)

I.

*Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.
Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumba
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.*

*A templomba
Hosszú sorba
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.
Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme sugna, szállna,
Az én kedves, kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma.*

Unitárius Alkotók Társasága hivatalosan bejegyzett művészeti közösség

A 2008. év abból a szempontból is jelentőségteljes, hogy az eddigi öntevékeny, alkotó társaságunk több hónapos kitartó küzdelem után hatósági elismerést nyert: a Fővárosi Bíróság az UART-ot hivatalosan is bejegyezte a társadalmi szervezetek névsorába és a társaságot közhasznú szervezetté nyilvánította.

Az alakuló gyűlés megválasztotta a tisztségviselőket:

Elnök: **Karner Ottó** író; Titkár: **Mátyus Attila** költő; Alelnökök: **Felhős Szabolcs** szerkesztő-irodalmár, **Léta Sándor** lelkész.

Az UART – alapszabálya szerint – olyan művészeti társaság, amely unitárius alkotókat és szimpatizánsokat egyaránt tagjaivá fogad. Tagjai a Partium folyóirat köré tömörülnek, de természetesen nemcsak írók, költők, irodalomírók, hanem zenészek, képzőművészek, mindazok az alkotók, akik az uni-

tarizmus alapelveivel egyetértenek. Magától értetődő tehát a tolerancia egymás iránt és az alkotói szabadság jegyében létrehozott művek esztétikai megítélésében.

Terveink: az UART tagok művei bemutatása, közönség elé lépésének támogatása. Pályázatok útján anyagi lehetőségeink megteremtése. Alkotótábor megindítása. Más művészeti társasággal közös rendezvények szervezése. És még ami eszünkbe jut...

Már most erőteljes lépéseket tettünk a tagsági kör szélesítésére: az eddigi tagokon felül megteremtjük a kárpátaljai és erdélyi alkotókkal a határon túli „szekciót”, a kapcsolatot közvetlenné és az egymás iránti kíváncsiság által motiválttá fogjuk tenni. A Partium műhelyek összefogásával lehetőséget látunk egy hasznos és eredményes, baráti és művészeti társasági élet megteremtésére

K.O.